

” Атаманиук С. Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2021. Том 9, № 2. С. 6-14. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-001>

Atamaniuk S. Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu do vykorystannia innovatsiinykh vydiv rukhovoi aktyvnosti u profesiinii diialnosti [Theory and practice of training future specialists in physical culture and sports to use innovative types of motor activity in professional activities]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2021. Vol. 9, № 2. S. 6-14. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-001>

УДК 378:[37.091.12.011.3-051:796]:001.895

DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-001>

Світлана АТАМАНЮК

Національний університет «Запорізька політехніка»

ORCID ID 0000-0002-4800-5965

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті запропоновано розв'язання наукової проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності. Вперше обґрунтовано теоретичні та практичні засади такої підготовки. Введено у науковий обіг поняття «готовність майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності» й схарактеризовано його компоненти (мотиваційний, гносеологічний, праксеологічний, методичний, особистісний). Розроблено відповідну організаційно-педагогічну систему підготовки майбутніх фахівців ФКіС, яка: ґрунтується на методологічних підходах (професійно-особистісний, редуційний, діяльнісний, інноваційний, оздоровлювальний, гендерний, біосоціокультурний) і специфічних принципах (фізичного виховання та використання інноваційних видів рухової активності); передбачає модернізацію інформаційної складової професійної підготовки фахівців ФКіС, використання традиційних та інноваційних форм, методів і засобів навчання. Обґрунтовано педагогічні умови на рівні формальної освіти (модернізація змісту обов'язкових навчальних дисциплін та розроблення варіативних курсів з орієнтацією на використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності), неформальної освіти (ініціювання секцій з інноваційних видів рухової активності; організація спортивно-масових заходів з інноваційних видів рухової активності), інформальної освіти (використання цифрових технологій візуалізації та технологій цифрового здоров'я). Розроблено діагностичний апарат. Надано рекомендації для учасників освітнього процесу різних рівнів щодо підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності в університетах України.

Ключові слова: рухова активність, інноваційні види рухової активності, майбутні фахівці фізичної культури і спорту, професійна підготовка, готовність, інновації, професійна діяльність.

Svitlana ATAMANIUK

National University "Zaporizhzhia Polytechnics"

ORCID ID 0000-0002-4800-5965

THEORY AND PRACTICE OF TRAINING FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS TO USE INNOVATIVE TYPES OF MOTOR ACTIVITY IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

Abstract. In article describes: the state of development of the problem of training future specialists in physical culture and sports to use innovative types of motor activity in scientific and pedagogical research; research thesaurus; essence and structure of the concept "readiness of future PhC&S specialists to use innovative types of motor activity in professional activity" (a complex personal formation motor activity in the professional activity of PhC&S specialists, specialized knowledge about innovations in the field of PhC&S in general and innovative types of motor activity, ability (motor and methodical) to demonstrate them and teach others to perform step by step, as well as the desire for self-development and reflection on their implementation / use / promotion in their own professional activities). The non-triviality of the concept of "readiness of future PhC&S specialists to use innovative types of motor activity in professional activities" necessitated the description of its content. Training of future PhC&S specialists for the use of innovative types of motor activity in professional activities is a process that can be based on a specially designed and tested organizational and pedagogical system of training of future PhC&S specialists, which includes five subsystems: target, theoretical and methodological, content, procedural and control-effective. The control and performance subsystem describes a diagnostic apparatus based on the idea of forming each of the selected components of readiness of future PhC&S specialists to use innovative types of motor activity in professional activities: criteria and indicators that quantify the level of such readiness - high, medium, low. The result of the introduction of organizational and pedagogical system of training future PhC&S specialists to use innovative types of motor activity in professional activities is a positive dynamics of changes in the levels of their readiness for each of the components.

Key words: motor activity, innovative types of motor activity, future specialists of physical culture and sports, PhC&S specialists, professional training, readiness, innovations, professional activity.

Постановка проблеми. В останні роки змінилися пріоритети й ціннісні орієнтири українського суспільства, які детермінували модернізацію багатьох галузей людської діяльності. Характерними ознаками перетворень у сфері послуг населенню в галузі фізичної культури і спорту (ФКіС) стали: поширення оздоровлювальних систем стародавнього сходу (хатха-йога, цигун, тайцзицунань тощо); популяризація нетрадиційних форм рухової активності (степ-аеробіка, аква-

аеробіка, спінбайк-аеробіка, бодікомбат, бодіпамп, фітболгімнастика, стретчинг, зумба, боса, джампінг, флай-фітнес, слайдаеробіка, канго-джампа та ін.); поява нових (фрістайл, віндсерфінг тощо) та відродження національних видів спорту і народних ігор (бойовий гопак, хортинг, ковільки тощо); розвиток різних форм фізкультурно-оздоровлювальної, спортивної і спортивно-масової роботи; перегляд змісту «традиційних» для галузі ФКіС професій (тренер, вчитель фізкультури) та поява нових (інструктор (організатор) спортивно-масової роботи, інструктор-тренер, інструктор комерційного виду діяльності, спортивний менеджер тощо). Зазначене обумовлює запит на фахівців галузі ФКіС, які спроможні популяризувати, опанувати, поширювати, навчити різним, у тому числі, й інноваційним видам рухової активності, та вимагає вирішення відповідної проблеми їх професійної підготовки.

Аналіз наведених документів засвідчує, що реформування змісту вищої професійної освіти має відповідати як потребам розвитку національної економіки, так і запитам ринку праці, а також корелювати з останніми науково-педагогічними розвідками в галузі ФКіС.

Дослідження сучасного стану розробленості проблеми підготовки фахівців ФКіС виявило, що станом на сьогодні проаналізовано процеси трансформації системи вищої освіти України, її інституційного середовища, методології професійної освіти і професійної підготовки [1-2]; вивчено підходи до становлення й професійного розвитку особистості, у т.ч. в галузі ФКіС: системний [3]; професійно особистісний [4], діяльнісний [5], оздоровлювальний\ валеологічний [6], візуальний та візуально-цифровий [7], біосоціокультурний [8-9]; обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх [10-12], системи спортивної підготовки [13-15], закономірностей функціонування сфери фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку праці [16], концептуальні основи професійної підготовки фахівців у галузі ФКіС [17]; обґрунтовано вплив біометрії рухових дій людини [18]; визначено особливості професійної підготовки вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності [19-23].

Водночас попри значний внесок згаданих дослідників у модернізацію професійної підготовки фахівців ФКіС залишаються усталеними як підходи до навчання (лекції та тренувальні, лабораторні заняття в межах унормованого (тобто формального) освітнього процесу), так і зміст професійної підготовки, який орієнтується на опанування класичних видів рухової активності і традиційних видів спорту (гімнастика, футбол, плавання тощо). Аналіз чинних освітньо-професійних програм підготовки фахівців ФКіС свідчить, що вони у своїй більшості спрямовані на розвиток спортивної майстерності фахівця та опанування загальнонаукового компоненту освіти, що не забезпечує випускникам ЗВО готовності до використання нетрадиційних видів спорту та впровадження інновацій у власну професійну діяльність. Зокрема, поза увагою дослідників залишилася проблема підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, що додатково підтверджують виявлені у процесі аналізу наукових розвідок суперечності:

1) на концептуальному рівні:

між появою нової категорії «інноваційні види рухової активності» та обмеженістю теоретичних уявлень про сутність і структуру поняття «готовність майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності» у теорії професійної освіти;

між об'єктивно значними можливостями закладів вищої освіти підготувати конкурентоспроможних фахівців та побіжною реалізацією цих можливостей у процесі підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності в межах закладу вищої освіти;

між активним розвитком ресурсів неформальної та інформальної освіти у світі загалом та недостатнім використанням їх потенціалу у підготовці майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності вітчизняними освітніми установами;

2) на соціальному рівні:

між появою нових видів спорту, активним розвитком і поширенням інновацій в галузі ФКіС, запитом на дотримання здорового способу життя й технологій оздоровлення та інертністю відповідно до зазначених трендів системи професійної підготовки фахівців ФКіС;

між запитом різних верств населення на інноваційні види рухової активності та недооцінкою важливості опанування таких видів у межах освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців ФКіС;

3) на теоретико-методичному рівні:

між необхідністю формування готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності та обмеженістю теоретичних уявлень про організаційно-педагогічні системи такого формування;

між високим рівнем розробленості загальної теорії й практики професійної підготовки фахівців галузі ФКіС та недостатнім обґрунтуванням теоретичних і практичних засад підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності;

між необхідністю впровадження ефективної організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності та недостатньою розробленістю її навчально-методичного супроводу.

Отже, соціальна значущість і актуальність проблеми, фрагментарний рівень її теоретико-практичної реалізації та необхідність подолання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження «Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності».

Мета дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності.

Для досягнення мети було використано комплекс наукових **методів дослідження**:

а) *теоретичні*, спрямовані на здобуття об'єктивних даних та висновків щодо специфіки предмета дослідження: систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень в галузі професійної освіти для характеристики стану розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності та уточнення суперечностей, що потребують свого вирішення, на концептуальному, соціальному та теоретико-методичному рівнях; аналіз та екстраполяція наукових результатів, одержаних у процесі вивчення психологічної, соціологічної, педагогічної літератури, для визначення й обґрунтування теоретичних і практичних засад підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, методологічної основи дослідження; термінологічний аналіз для уточнення тезаурусу дослідження; структурно-логічний аналіз для з'ясування сутності і структури понять «інноваційні види рухової активності» і «готовність майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності», для розроблення діагностичного апарату дослідження й характеристики рівнів готовності; порівняльний аналіз та зіставлення для виявлення та обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців ФКіС з позицій формальної, неформальної та інформальної освіти; синтез положень, теорій, ідей для формулювання авторської концепції дослідження; моделювання для розроблення моделі організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності; ретроспективний та графічний аналіз для характеристики практичного стану розробленості проблеми; метод наукової екстраполяції для виявлення можливостей використання концептуальних ідей та власного досвіду для модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців ФКіС;

б) *емпіричні*, зорієнтовані на безпосереднє практичне вивчення досліджуваних явищ, – спостереження за освітнім процесом у закладах вищої освіти, узагальнення практики функціонування освітнього середовища при ЗВО та педагогічного досвіду викладачів для уточнення суперечностей на теоретико-методичному рівні; бесіди зі стейкхолдерами для характеристики компонентів готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний і експериментально-узагальнювальний етапи) для перевірки ефективності організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності; анкетування, опитування, тестування майбутніх фахівців ФКіС для визначення їх рівнів готовності до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності; кількісний аналіз для уточнення динаміки змін за кожним показником; графічний аналіз для візуалізації розподілу рівнів та для відтворення якісних зрушень у результатах їх професійної підготовки;

в) *статистичні методи* (критерії *хі-квадрат* Пірсона і Ст'юдента) для проведення статистичного аналізу отриманих даних, підтвердження вірогідності висновків про ефективність розробленої організаційно-педагогічної системи і встановлення прямих залежностей між визначеними теоретичними і практичними засадами підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності.

Результати. Систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень в галузі професійної освіти загалом та підготовки фахівців ФКіС уможливили висновок про затребуваність інновацій як у процесі підготовки, так і у процесі реалізації професійної діяльності фахівців ФКіС.

Визначено, що майбутній фахівець ФКіС – це особистість, яка цілеспрямовано опановує у ЗВО хоча б одну із спеціальностей «014.11 Середня освіта (Фізична культура)» та «017 Фізична культура і спорт», що пов'язана з організацією та підтримкою певного рівня фізичної культури населення або спрямована на досягнення високих спортивних результатів на олімпійській, світовій чи регіональній аренах у командному або індивідуальному вимірах.

Обґрунтовано, що професійна підготовка майбутніх фахівців ФКіС у ЗВО має сприйматися як необхідна умова досягнення високої конкурентоспроможності фахівця галузі ФКіС, а тому має

охоплювати не лише такі напрями, як фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація, про що зазначено в Законі України «Про фізичну культуру і спорт», але й інші, зокрема інноваційні форми фізичної активності.

За результатами термінологічного та структурно-логічного аналізу дефініцій «інновація», «інноватика», «інноваційна діяльність» встановлено, що інноваційна освітня діяльність має сприйматися на трьох рівнях: 1) впровадження освітніх інновацій; 2) удосконалення та поширення освітніх інновацій; 3) розроблення освітніх інновацій. Обґрунтовано, що майбутні фахівці фізичної культури і спорту передусім мають бути готовими до першого й другого рівнів інноваційної діяльності, тобто використання і розповсюдження інновацій, обговорення змісту нововведень і тих змін, які можуть відбуватися в межах професійного середовища завдяки інноваційній професійній діяльності.

На підставі опитувань широкого кола стейкхолдерів галузі ФКіС обґрунтовано наявність запиту суспільства на інноваційні технології оздоровлення різних верств населення й відповідні їм види рухової активності, якими мають володіти майбутні фахівці галузі ФКіС. Водночас зіставлення результатів професійної підготовки фахівців ФКіС, висвітлених у межах освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальностей «014.11 Середня освіта (Фізична культура)» та «017 Фізична культура і спорт» та проведений аналіз результатів наукових досліджень, дотичних до проблеми управління інновацій у галузі ФКіС, засвідчили не лише розмаїття підходів до впровадження інновацій у сфері професійної підготовки бакалаврів і магістрів ФКіС, але й відсутність тлумачення вже поширеної для галузі ФКіС категорії «інноваційні види рухової активності».

На основі термінологічного аналізу з'ясовано сутність провідних категорій дослідження.

Інноваційні види рухової активності визначено як такі види рухової активності, які утворилися в певних осередках (молодіжні течії; національні ігри\ забави, які історично склалися в певній місцевості або під впливом розвитку певної культури тощо), тільки починають набувати популярності в світі та мають принципові відмінності від загальнопоширених видів рухової активності (гімнастика, плавання, спортивні ігри Олімпійського комітету тощо).

У статті класифіковано інноваційні види рухової активності: оздоровлювальні системи давньосхідних культур (хатха-йога, цигун, тайцзицунь тощо); східні бойові мистецтва (у-шу, карате, тхеквондо, кеукушинкай тощо); авторські оздоровлювальні системи (вчення Іванова, методика Стрельникової, методика Шаталової, методика Котлярова, комплексні системи загартовування, харчування, дихання); нові (інноваційні) форми рухової активності (аеробіка (різні види); шейпінг; брейкданс; фрістайл; віндсерфінг); національні види спорту (бойовий гопак; спас; хортинг; ковінки тощо). Також до таких віднесено різні види анімаційної діяльності, засоби артпедагогіки, художнього (виразного) руху, пластично-ритмічної, антистресової пластичної, танцювально-ритмічної і сюжетно-рольової ритмічної гімнастики, «ритмо-рухової оздоровлювальної фізичної культури», танцювально-ігрових вправ (еврітмічних вправ, системи вправ «body ballet», театрів фізичного виховання, спорту, рухів, пантоміми, «спонтанного» танцю, естетотерапії тощо).

Під використанням інноваційних видів рухової активності розуміється сукупність різних видів тренерсько-педагогічної діяльності фахівця ФКіС, що орієнтована на застосування інноваційних видів рухової активності у системі їхньої професійної роботи для спортивної підготовки, оздоровлення, розвитку та саморозвитку (сила, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість).

За результатами аналізу підходів до означення категорії «готовність» у науково-педагогічній літературі надано авторське тлумачення нового поняття «*готовність майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності*»: це складне особистісне утворення, яке інтегрує умотивованість опанувати й використовувати інноваційні види рухової активності у професійній діяльності фахівця ФКіС, спеціалізовані знання про інновації в галузі ФКіС загалом та інноваційні види рухової активності, вміння (рухові та методичні) їх демонструвати та навчати покроково виконувати інших, а також прагнення до саморозвитку й рефлексії щодо їх здійснення\ використання\ пропагування у власній професійній діяльності.

Формування готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності в роботі розглядається як процес набуття майбутніми фахівцями сукупності професійних і особистісних якостей, яка: 1) увиразнює прагнення здійснювати інноваційну діяльність у сфері ФКіС та опанувати інноваційні види рухової активності; 2) передбачає оволодіння відповідною сукупністю спеціалізованих знань та вмінь; 3) орієнтована на формування здатності майбутніх фахівців ФКіС використовувати інноваційні види рухової активності у майбутній професійній діяльності та здійснювати відповідну рефлексію.

Підтверджено, що підготовка майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності є процесом, який може базуватися на спеціально розробленій організаційно-педагогічній системі підготовки майбутніх фахівців ФКіС (рис. 1).

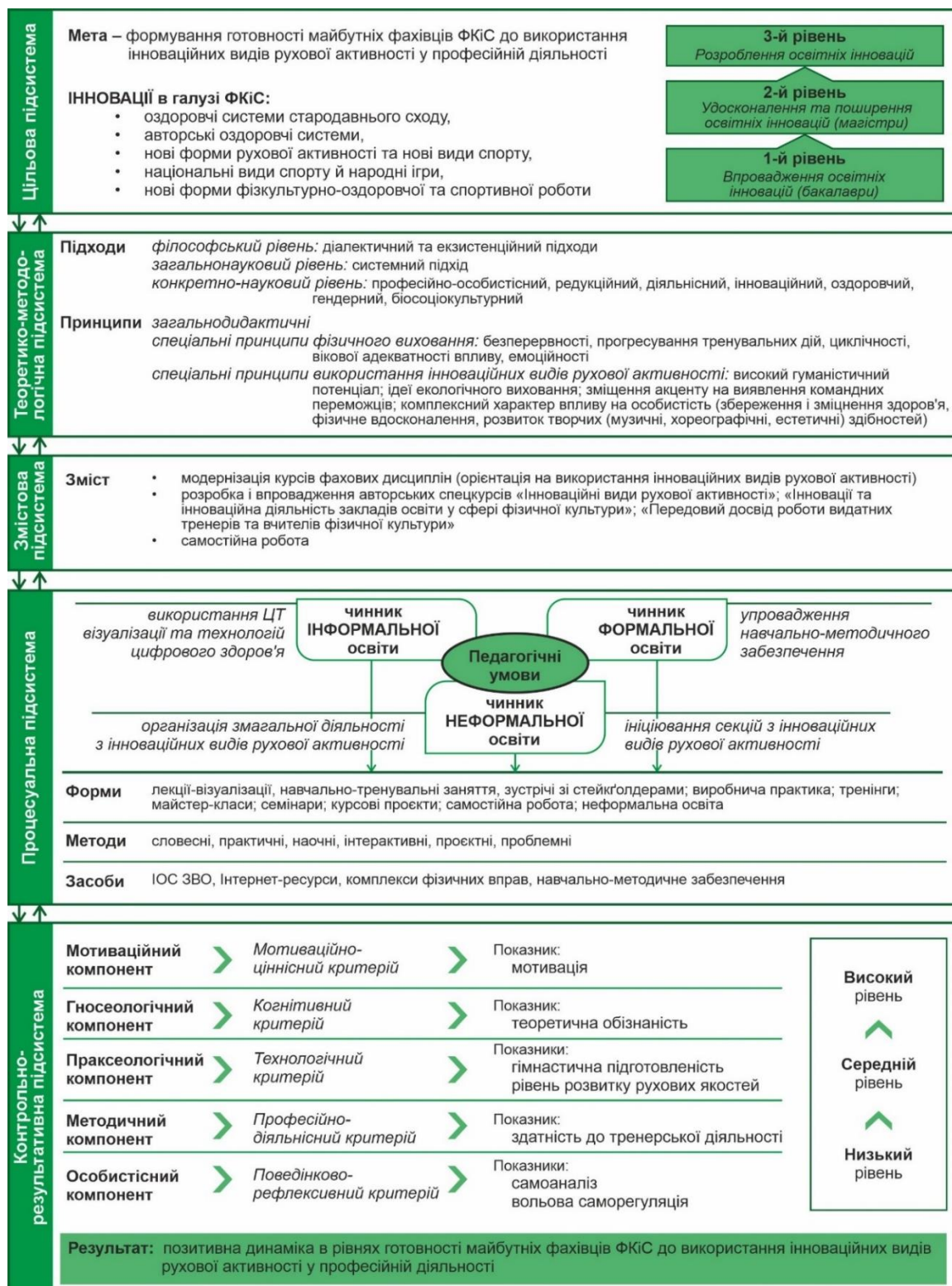

Рис. 1. Модель організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності

Педагогічний експеримент проходив у три етапи: констатувальний, формувальний та експериментально-узагальнювальний.

На першому, констатувальному етапі (2015-2017): обґрунтовано методологічні підходи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності; проведено компаративний аналіз закордонного досвіду; обґрунтовано

педагогічні умови та спроектовано модель організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності.

На *формуальному* етапі (2017-2020) дослідно-експериментальної роботи впроваджено розроблену організаційно-педагогічну систему підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, удосконалено навчально-методичне забезпечення (розроблено методичні рекомендації з організації навчального процесу кафедри фізичної культури та спорту НУ «Запорізька політехніка», методичні рекомендації до занять силовою підготовкою для студентів всіх спеціальностей, тестові завдання, методичні вказівки до лікувальної фізичної культури при різних захворюваннях студентів спеціальної медичної групи, конспект лекцій з основ здорового способу життя та фізичного виховання студентів, конспекти лекцій розділу «Музритміка з елементами хореографії» з дисципліни «Фізичне виховання. Спеціалізація «Аеробіка» для студентів ЗВО технічного профілю, а також апробовано навчальні посібники «Колове тренування як засіб розвитку спеціальних рухових якостей на заняттях з фізичного виховання у навчально-тренувальному процесі у вищих навчальних закладах», «Розвиток швидкісно-силових якостей та спеціальної витривалості спортсменок високого класу у спортивному командному фітнесі»).

Для реалізації *формуальному* етапу педагогічного експерименту задіяно майбутніх бакалаврів (КГ1 – 272 особи, ЕГ1 - 268 осіб) та майбутніх магістрів (КГ2 – 123 особи, ЕГ2 – 134 особи) галузі знань 017 «Фізична культура і спорт».

На третьому *експериментально-узагальнювальному етапі* (2020-2021) педагогічного експерименту: проведено кількісний і якісний аналіз одержаних емпіричних даних, покласифіковано та статистично оброблено експериментальні показники; дано оцінку ефективності моделі організаційно-педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, сформульовано основні висновки та рекомендації для впровадження результатів педагогічного експерименту в закладах вищої освіти, визначено перспективи подальших наукових розвідок.

Кількісний і графічний аналіз результатів супроводжувався статистичними методами (методи Стьюдента та χ^2 Пірсона) на рівні значущості 0,05.

У групі ЕГ1 за показником «Мотивація» відбулося збільшення кількості студентів із середнім та високим рівнями готовності на 3,4% і 4,5% відповідно, у ЕГ2 відбулося суттєве збільшення кількості студентів із високим рівнем на 17,9%. У КГ1 та КГ2 таке збільшення є суттєво меншим, що пояснюємо тим, що майбутні магістри брали участь у роботі секцій та організації змагань з інноваційних видів рухової активності саме як тренери та організатори (чинник неформальної освіти), а також використанням відкритих освітніх ресурсів у процесі формування готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності (чинник інформальної освіти).

У групі ЕГ1 за показником «Теоретична обізнаність» збільшилася кількість студентів із середнім рівнем готовності на 5,2%. У ЕГ2 відбулося суттєве збільшення кількості студентів із високим рівнем на 16,4%. У групах КГ1 та КГ2 таке збільшення є статистично меншим, що пояснюємо розробкою і впровадженням авторських дисциплін, спрямованих на використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності (чинник формальної освіти).

У групах ЕГ1 та ЕГ2 за показником «Гімнастична підготовленість» відбулося збільшення кількості студентів з високим рівнем на 20,5% і 20,1% відповідно на відміну від груп КГ1 та КГ2, де таке збільшення є суттєво меншим, що пояснюємо тим, що майбутні фахівці ФКіС брали участь у роботі секцій, де опановувалися інноваційні рухові дії (чинник неформальної освіти).

У групах ЕГ1 та ЕГ2 за показником «Здатність до тренерської діяльності» збільшилася кількість студентів з високим рівнем на 14,2% і 8,1% відповідно проти груп КГ1 та КГ2, де таке збільшення є статистично меншим, що пояснюємо ініціюванням секцій з інноваційних видів рухової активності та організацією змагальної діяльності за участю майбутніх фахівців ФКіС (чинник неформальної освіти).

У групі ЕГ1 за показником «Самоаналіз» збільшилася кількість студентів із середнім та високим рівнями готовності на 3% і 8,9% відповідно. У ЕГ2 відбулося суттєве збільшення студентів із високим рівнем готовності на 20,1%. Підтверджено, що у групах КГ1 та КГ2 таке збільшення є статистично меншим. Пояснюємо це застосуванням цифрових технологій візуалізації та технологій цифрового здоров'я (чинник інформальної освіти).

У групі ЕГ1 за показником «Вольова саморегуляція» відбулося збільшення кількості студентів із середнім рівнем на 7,9%, а в ЕГ2 – з високим рівнем на 17,9%. У групах КГ1 та КГ2 таке збільшення є значно меншим, що пояснюємо розробкою і впровадженням авторських спецкурсів та використання соціальних мереж і сервісів для власного професійного зростання та рефлексії по відношенню до інноваційних видів рухової активності (чинники формальної та інформальної освіти).

Висновки. За результатами проведеного дослідження розроблено науково-методичні рекомендації для учасників освітнього процесу щодо вдосконалення професійної підготовки фахівців ФКіС у напрямі формування їх готовності до використання інноваційних видів рухової активності в

професійній діяльності.

Рекомендації для управлінців у галузі освіти:

– ввести необхідні поправки у професійні стандарти у галузі ФКіС з метою гармонізації ринку освітніх послуг і ринку праці, розробки освітніх і навчальних програм відповідно до очікувань роботодавців у галузі, а саме: роз'яснення сутності інноваційних видів рухової активності, наголошення на широких можливостях інноваційних видів рухової активності у рамках інтегрованих освітніх програм; конкретизація методів викладання, навчання та оцінювання з метою забезпечення орієнтирів на використання інноваційних видів рухової активності у процесі розробки і реалізації програм підготовки фахівців ФКіС;

– ініціювати реалізацію концепції фізкультурної освіти на базі використання інноваційних видів рухової активності у школі як стратегії формування здоров'язбережувальної компетентності населення України та забезпечення пререквізитів для освітніх програми зі спеціальності «Фізична культура і спорт».

Рекомендації для науковців, які досліджують особливості професійної підготовки фахівців ФКіС:

– здійснювати компаративно-педагогічні дослідження досвіду професійної підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у високорозвинених країнах з метою наукового аналізу ефективних трансформаційних моделей у системах вищої освіти цих країн;

– зосередити увагу на дослідженні адміністративно-організаційного і науково-методичного компонентів розробки й реалізації програм підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності з метою підвищення конкурентоспроможності як закладів вищої освіти, так і їхніх випускників на національному та міжнародному ринках праці;

– зосередити увагу на дослідженні питань організації професійної підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності;

– оприлюднювати наукові та методичні праці, що відображають позитивний досвід застосування інноваційних методів викладання і навчання у процесі підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності в Україні;

– підсумувати результати розвідок науково-педагогічних працівників кафедр ФКіС ЗВО України у колективній монографії з проблем впровадження інновацій у галузі ФКіС, яка матиме прикладний, проблемно-орієнтований характер, де надати комплексне бачення стану функціонування системи професійної підготовки фахівців ФКіС загалом і до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, зокрема.

У результаті виконаного дослідження *рекомендуємо адміністраціям закладів вищої освіти України:*

– забезпечити інституційну та заохочувати особисту участь науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти у міжнародних та національних заходах інноваційного спортивного спрямування з метою ефективного обміну досвідом на світовому та національному рівнях;

– заохочувати публікування результатів науково-педагогічних досліджень працівників ЗВО України про досвід підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у виданнях з фізичної культури і спорту, що належать до авторитетних міжнародних наукометричних баз даних, та про апробацію таких результатів на конференціях у Європі і США з метою гарантування актуальності наукових розвідок, теоретичної і практичної значущості отриманих результатів на світовому рівні;

– посилити співпрацю закладів вищої освіти зі стейкхолдерами ФКіС з метою розширення можливостей професійного розвитку в галузі;

– удосконалити інфраструктуру та покращити якість консультаційної підтримки здобувачів вищої освіти з питань формування власної освітньої траєкторії через участь у проєктах внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності, використання віртуального навчального середовища різних освітніх установ, користування міжнародними інформаційними базами даних щодо опанування інноваційних видів рухової активності;

– диверсифікувати освітньо-професійні програми підготовки фахівців ФКіС шляхом розробки і впровадження спеціалізованих освітньо-професійних програм на рівнях вищої освіти «Бакалавр» і «Магістр», що орієнтовані на опанування інноваційних видів рухової активності для підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти і їхніх випускників;

– посилити у освітньо-тренувальному процесі фахівців ФКіС використання цифрових технологій візуалізації та технологій цифрового здоров'я;

– збільшити обсяг практичної підготовки фахівців ФКіС не лише за допомогою виробничої практики, а також за допомогою організації секційних занять з інноваційних видів рухової активності із залученням практикуючих фахівців у галузі ФКіС;

– зробити співпрацю з громадою та волонтерську діяльність невіддільним компонентом освітніх програм підготовки фахівців ФКіС з метою забезпечення спрямованості освітнього процесу на

задоволення оздоровчих потреб різних груп населення;

– сприяти участі здобувачів освіти у позапрограмних заходах, зокрема проєктах, конференціях, олімпіадах, конкурсах, тренінгах, семінарах, літніх школах, секціях з інноваційних видів рухової активності з метою налагодження контактів, розширення кругозору, що сприяє як професійному, так і особистісному зростанню майбутнього фахівця;

– ініціювати в рамках неформальної освіти діяльність секцій та організацію спортивно-масових заходів з інноваційних видів рухової активності.

Проведене дослідження не дає вичерпної відповіді на усі питання, пов'язані з підготовкою майбутніх фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності у професійній діяльності, що зумовлено складністю та багатогранністю об'єкта студювання як системного утворення. Відритими до вирішення залишилися проблеми, пов'язані із залученням роботодавців до організації виробничої практики з використання інноваційних видів рухової активності, формування відповідної готовності майбутніх фахівців ФКіС в умовах їхньої академічної мобільності на національному та міжнародному рівнях. Також бачимо перспективним дослідження підготовки фахівців ФКіС до використання інноваційних видів рухової активності в умовах анімаційної діяльності, в умовах літніх оздоровлювальних таборів, спеціалізованих профілактично-реабілітаційних установ тощо.

Список використаних джерел

1. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта : міжнародний аспект : монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ : Віпол, 2000. С. 58 – 80.
2. Strel J., Kovac M., Jurak G. Physical and Motor Development, Sport Activities and Lifestyles of Slovenian Children and Youth – Changes in a Few Decades. *International Journal of Physical Education. A Review Publication*. 2007. № 4. P. 105–110.
3. Каган М. С. Системный подход и гуманитарное знание. Л. : ЛГУ, 1991. 384 с.
4. Паринова Л. В., Ефремов А. Ю. Профессионально-личностный подход к подготовке специалиста : (теоретическое обоснование концепции). Воронеж : ВГТУ, 2006. 138 с.
5. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1995. 304 с.
6. Рибалко П. Ф. Особливості розвитку, формування і збереження здоров'я молоді в сучасних умовах. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка*. Вип. 91, Т.1 – Чернігів : ЧДПУ, 2011. С. 392-394
7. Биков В.Ю. Хмарна комп'ютерно-технологічна платформа відкритої освіти та відповідний розвиток організаційно-технологічної будови ІТ-підрозділів навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. №1. С. 81–98.
8. Косяк В. А. Имплицитная базисность телесности. *Філософські науки : зб. наук. праць*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. С. 156–163.
9. Metzler M. W. *Instructional Models for Physical Education*. Minneapolis : Prentice Hall, 1999. P. 26–28.
10. Дутчак М. В. Реалії та перспективи трансформації масового спортивного руху в Україні / М. В. Дутчак // *Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні; Збірник наукових праць*. Ч. II. – Рівне: Редакційно-видавничий центр Міжнародного університету «Регі» імені академіка Степана Дем'янчука. – 2003. Випуск III. – С. 200 –212.
11. Data D. *Physical Education in Sport. Seria educatie fizica in sport*. 2006. #6. P.441-5.
12. Ferkins L. God Boards are Strategic: What does that Mean for Sport Gormance. *Journal of Sport Management*. 2012. Vol. 26(1). P. 67-80.
13. Платонов В. Н. *Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте* / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 1997. – 584 с.
14. Hughes M, Franks I, ed. *Notational analysis of sport / systems for better coaching and performance in sport*. 2nd edition reprinted. London; New York: Routledge; 2008. 304 p.
15. Metzler M. W. *Instructional Models for Physical Education*. Minneapolis : Prentice Hall, 1999. P. 26–28.
16. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури та спорту в умовах ринку. *Закономірності функціонування та розвитку*. Київ: Олімпійська література; 2010. 216 с.
17. Ажиппо О. Ю. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах (теоретичний і методичний аспекти). *Харків : Цифрова друкарня* № 1, 2012. 423 с.
18. Носко М. О., Давидова Н. А. Проблеми і шляхи підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів, 2012. Вип. 92, Т. 1. С. 184 – 187.
19. Бермудес Д.В. Теорія і методика викладання аеробіки: навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник. Суми: ФОП Цьома СП. 2016. 216 с.
20. Maurer MR, Jordan PJ. Steps to a Successful Physical Education Teacher Education Workshop. *Physical Educator*. 2006. 63(1). P.53-6.
21. Jacobs Fr. Making sence of teaching social and moral skills in physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2013. Vol. 18(1). Pp. 1-14.
22. Mould, O. Parkour, the City, the Event. *Environment and Planning Journals: Society and Space*. Volume: 27. Issue: 4. 2009. P. 738 – 750. doi.org/10.1068/d11B. Горашук

23. Saville, S. J. Playing with fear: parkour and the mobility of emotion. *Social & Cultural Geography*. Vol. 9. No. 8. 2008. P. 891 – 914. DOI : 10.1080/14649360802441440

References

1. Nychkalo N. H. Neperervna profesiina osvita : mizhnarodnyi aspekt : monohrafiia / za red. I. A. Ziaziuna. Kyiv : Vipol, 2000. S. 58 – 80.
2. Strel J., Kovac M., Jurak G. Physical and Motor Development, Sport Activities and Lifestyles of Slovenian Children and Youth – Changes in a Few Decades. *International Journal of Physical Education. A Review Publication*. 2007. № 4. P. 105–110.
3. Kahan M. S. Systemnyi podkhod y humanitarnoe znanye. L. : LHU, 1991. 384 s.
4. Parynova L. V., Efremov A. Yu. Profesionalno-lychnostnyi podkhod k podgotovke spetsyalista : (teoreticheskoe obosnovanye kontseptsyy). Voronezh : VHTU, 2006. 138 s.
5. Leontev A. N. Deiatelnost. Soznanye. Lychnost. Moskva : Polytyzdat, 1995. 304 s.
6. Rybalko P. F. Osoblyvosti rozvytku, formuvannia i zberezhennia zdorovia molodi v suchasnykh umovakh. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. T.H. Shevchenka*. Vyp. 91, T.1 – Chernihiv : ChDPU, 2011. S. 392-394
7. Bykov V.Iu. Khmarna kompiuterno-tekhnologichna platforma vidkrytoi osvity ta vidpovidnyi rozvytok orhanizatsiino-tekhnologichnoi budovy IT-pidrozdiliv navchalnykh zakladiv. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy*. 2013. №1. S. 81–98.
8. Kosiak V. A. Ymplytsytnaia bazysnost telesnosti. *Filosofski nauky : zb. nauk. prats. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka*, 2008. S. 156–163.
9. Metzler M. W. *Instructional Models for Physical Education*. Minneap. : Prentice Hall, 1999. P. 26–28.
10. Dutchak M. V. Realiia ta perspektyvy transformatsii masovoho sportyvnoho rukhu v Ukraini / M. V. Dutchak // *Kontseptsiiia rozvytku haluzi fizychnoho vykhovannia i sportu v Ukraini; Zbirnyk naukovykh prats. Ch. II. – Rivne: Redaktsiino vydavnychiy tsentr Mizhnarodnoho universytetu «Rehi» imeni akademika Stepana Demianchuka. – 2003. Vypusk III. – S. 200 –212.*
11. Data D. *Physical Education in Sport. Seria educatie fizica in sport*. 2006. #6. P.441-5.
12. Ferkins L. God Boards are Strategic: What does that Mean for Sport Gormance. *Journal of Sport Management*. 2012. Vol. 26(1). P. 67-80.
13. Platonov V. N. Obshchaia teoriia podgotovky sportsmenov v olympyskom sporte / V. N. Platonov. – K. : Olympyiskaia lyteratura, 1997. – 584 s.
14. Hughes M, Franks I, ed. *Notational analysis of sport / systems for better coaching and performance in sport*. 2nd edition reprinted. London; New York: Routledge; 2008. 304 p.
15. Metzler M. W. *Instructional Models for Physical Education*. Minneap. : Prentice Hall, 1999. P. 26–28.
16. Michuda Yu.P. Sfera fizychnoi kultury ta sportu v umovakh rynku. *Zakonomirnosti funktsionuvannia ta rozvytku*. Kyiv: Olimpiiska literatura; 2010. 216 s.
17. Azhyppo O. Yu. Pidhotovka maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinnoi diialnosti v zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladakh (teoretichnyi i metodychnyi aspekty). *Kharkiv : Tsyfrova drukarnia № 1*, 2012. 423 s.
18. Nosko M. O., Davydova N. A. Problemy i shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti profesiinnoi pidhotovky maibutnykh vchyteliv fizychnoi kultury. *Visnyk Chernihivskoho nats. ped. un-tu im. T. H. Shevchenka. Seriiia : Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport*. Chernihiv, 2012. Vyp. 92, T. 1. S. 184 – 187.
19. Bermudes D.V. *Teoriia i metodyka vykladannia aerobiky: navchalno-metodychnyi kompleks: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Sumy: FOP Tsoma SP. 2016. 216 s.
20. Maurer MR, Jordan PJ. Steps to a Successful Physical Education Teacher Education Workshop. *Physical Educator*. 2006. 63(1). P.53-6.
21. Jacobs Fr. Making sence of teaching social and moral skills in physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2013. Vol. 18(1). Pp. 1-14.
22. Mould, O. Parkour, the City, the Event. *Environment and Planning Journals: Society and Space*. Volume: 27. Issue: 4. 2009. P. 738 – 750. doi.org/10.1068/d11V. Horashchuk
23. Saville, S. J. Playing with fear: parkour and the mobility of emotion. *Social & Cultural Geography*. Vol. 9. No. 8. 2008. P. 891 – 914. DOI : 10.1080/14649360802441440